

Podujatia - MÁJ

3.5. (štvrtok) o 18.00 h **HUDBA POD HVIEZDNOU
OBLOHOU – POSOLSTVO ČASU**

Zastav sa a začni odznova pri počúvaní Piesní vzdialenej Zeme M. Oldfielda. *Uvádza: Roman Šankvalier*

5.5. (sobota) o 11.00 h **ARIADNINA ČELENKA**

Rozprávka v planetáriu pre najmenších školákov, spracovaná podľa gréckej báje o súhvezdí Severná koruna.

10.5. (štvrtok) o 18.00 h **HUDBA POD HVIEZDNOU
OBLOHOU – W. A. MOZART**

Hudobný program pod umelou hviezdou oblohou o neopakovanom umelcovi, majstrovi klasicizmu.

12.5. (sobota) o 11.00 h **TOMÁŠOVA CESTA KU HVIEZDAM**

Fiktívny príbeh pod umelou hviezdou oblohou o poznávaní vesmíru počas jednej noci. Vhodný pre mladších školákov.

17.5. (štvrtok) o 18.00 h **HUDBA POD HVIEZDNOU
OBLOHOU – VANGELIS**

Nezvyčajný hudobný svet uznávaného súčasného skladateľa gréckej národnosti pod umelou hviezdou oblohou.

19.5. (sobota) o 11.00 h **O FOTÓNKOVI FILIPKOVI**

Astronomická rozprávka v planetáriu pre deti od 4 rokov.

24.5. (štvrtok) o 18.00 h **HUDBA POD HVIEZDNOU
OBLOHOU – BEE GEES**

Nevedená hudba legendárnej britskej skupiny, známej viacerým generáciám, pod umelou hviezdou oblohou.

Uvádza: PaedDr. Juraj Humeňanský

26.5. (sobota) o 11.00 h **NEVESTA HVIEZD**

Rozprávka pod umelou hviezdou oblohou pre najmenších školákov, spracovaná na motívy klasického japonského mýtu.

31.5. (štvrtok) o 18.00 h **HUDBA POD HVIEZDNOU
OBLOHOU – JOHN WILLIAMS**

Hudba z filmov Hviezde vojny, Jurský park, Sám doma, Zachráňte vojaka Ryana atď. pod umelou hviezdou oblohou.

a a a

ASTRONOMICKÉ POZOROVANIA PRE VEREJNOSŤ

Po zotmení v prípade priaznivého počia.

9.5. o 21.00 h *Pozorovanie večernej oblohy*
23.5. o 21.30 h *Pozorovanie večernej oblohy*

Vstupné

Večerné programy:	2 €
Programy pre deti a MŠ:	1 €
Astronomické pozorovania:	1 €
Individuálne návštevy počas školských prázdnin:	2 €
Skupinové návštevy:	2 €
(žiaci ZŠ, študenti, invalidi, dôchodcovia 1 €)	

Podujatia - JÚN

2.6. (sobota) 14.00 - 18.00 h **DEŇ DETÍ S ASTRONÓMIU**
Podujatie pri príležitosti MDD

Program:

1. Zhotovenie slnečných hodín
2. Mytologická mapa oblohy
3. Výroba raketiek
4. Astronomické pexeso
5. Programy v planetáriu a v prednáškovvej sále *Vstupné 1 €*

7.6. (štvrtok) o 18.00 h **HPHO – VIVALDIHO
ŠTYRI ROČNÉ OBDOBIA**

Baroková hudba a maliarstvo pod umelou hviezdou oblohou.

9.6. (sobota) o 11.00 h **MESIAC NA VANDROVKE**

Program v planetáriu o Mesiaci a Slnku pre najmenších školákov.

14.6. (štvrtok) o 18.00 h **HUDBA POD HVIEZDNOU
OBLOHOU – BEATLES**

Predstavenie nezabudnuteľnej kapely v audiovizuálnom programe pod umelou hviezdou oblohou planetária.

16.6. (sobota) o 11.00 h **POTULKY OBLOHOU**

Program pod umelou hviezdou oblohou planetária o hviezdach, planétach, Mesiaci a Mliečnej ceste. Vhodný pre mladších školákov.

21.6. (štvrtok) o 18.00 h **HUDBA POD HVIEZDNOU
OBLOHOU – CHRIS NORMAN**

Najznámejšie skladby sólovej dráhy zakladateľa skupiny Smokie, pod umelou hviezdou oblohou. *Uvádza PaedDr. Juraj Humeňanský*

23.6. (sobota) o 11.00 h **VESMÍRNE OTÁZNIKY**

Hudobný program pod umelou hviezdou oblohou pre deti od 5 rokov.

28.6. (štvrtok) o 18.00 h **HUDBA POD HVIEZDNOU
OBLOHOU – JEAN MICHEL JARRE**

Hudobná mozaika súčasného svetoznámeho francúzskeho umelca pod umelou hviezdou oblohou planetária.

30.6. (sobota) o 11.00 h **MARTIN A HVIEZDA**

Rozprávka pod umelou hviezdou oblohou pre deti od 4 rokov o Martinovi a jeho ceste za žiarivou hviezdou.

a a a

ASTRONOMICKÉ POZOROVANIA PRE VEREJNOSŤ

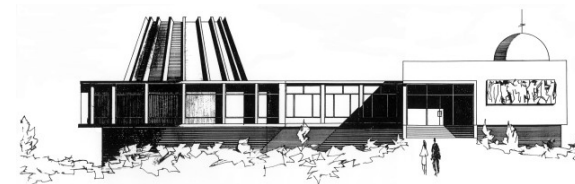
Po zotmení v prípade priaznivého počia.

13.6. o 21.30 h *Pozorovanie večernej oblohy*
27.6. o 21.30 h *Pozorovanie večernej oblohy*

Termíny návštev

Dospelí: štvrtok o 18.00 h; Deti: sobota o 11.00 h
Astronomické pozorovania: streda v určených hodinách
Skupinové návštevy: pondelok až piatok
o 9.00, 11.00, 14.00, a 16.00 h, sobota o 9.00 h
Kapacita planetária je 68 miest. Skupinové návštevy je nutné dohodnúť vopred telefonicky alebo osobne.

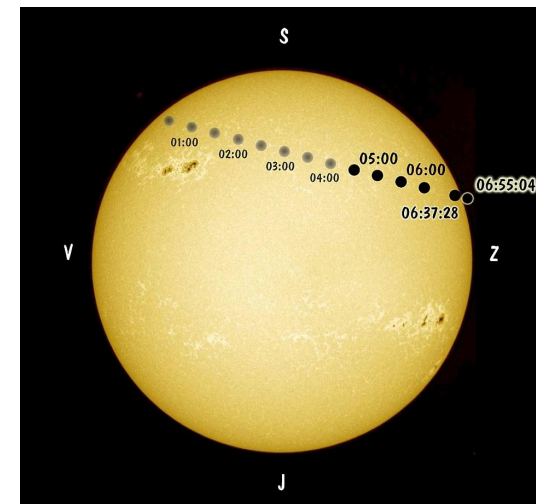
HVEZDÁREŇ A PLANETÁRIUM V PREŠOVE

Astronomický informátor

máj - jún

3/2012

Prechod Venuše cez slnečný disk 6. júna 2012. Časy sú uvedené v LSEČ a sú prepočítané pre mesto Prešov. Slnko v Prešove vychádza o 04.32 hod. LSEČ.

Vydáva: **HaP v Prešove v spolupráci s pobočkou SAS pri SAV v Prešove**

Ročník XXXVII
Telefón/Fax: 051 / 7722065, 7733218
E – mail: hap@astropresov.sk
Internet: www.astropresov.sk

Čo vieš o hviezdach?

V mesiacoch marec a apríl sa vo Hvezdárni a planetáriu v Prešove tradične konajú okresné a krajské kolá **vedomostnej súťaže Čo vieš o hviezdach?**, ktorej vyhlasovateľom je Slovenská ústredná hvezdáreň Hurbanovo. Tohto roku je to už 22. ročník tejto súťaže, ktorá prebieha v troch vekových kategóriách. Súťaž je určená pre jednotlivcov, všetkých záujemcov o astronómiu. Obsahová náplň súťaže tvoria otázky zo všeobecnej astronómie, z histórie astronómie, slnečnej sústavy, astronomických prístrojov a využitia kozmonautických prostriedkov v astronómii. HaP v Prešove zabezpečila organizačne aj obsahovo okresné a krajské kolá tejto súťaže a SÚH Hurbanovo organizuje celoštátne kolo, ktoré sa tohto roku uskutoční netradične v Tatrách.

Okresné kolo súťaže sa uskutočnilo v dňoch **20., 21. a 22. marca 2012** v priestoroch HaP v Prešove. Na súťaži sa zúčastnilo **86** súťažiacich z **28** škôl okresu Prešov a Sabinov. Prví traja z každej kategórie z okresov Prešov a Sabinov postúpili do krajského kola.

Krajské kolo prebiehalo v dňoch **17., 18. a 19. apríla 2012** v priestoroch HaP v Prešove. Na súťaži sa zúčastnilo **39** súťažiacich z okresov Humenné, Prešov, Sabinov, Snina a Svidník. Do celoštátneho kola postúpili prví traja víťazi z jednotlivých kategórií krajského kola.

Výsledky okresného a krajského kola sú uverejnené na webovej stránke HaP v Prešove: www.astropresov.sk (aktivity, súťaže...).

V celoštátnom kole, ktoré sa uskutoční v dňoch **12., 13. a 14. júna 2012** v priestoroch hotela Agro vo Veľkej Lomnici budú Prešovský kraj reprezentovať:

v I. kategórii Samuel Dzur (ZŠ ul. 8 mája, Svidník), Ján Šofranko (G a ZŠ sv. Mikuláša, Prešov) a Boris Jurič (ZŠ Šrobárova Prešov),

v II. kategórii Jakub Jambrich (Gym. JAR, Prešov), Michaela Lupačová (G a ZŠ sv. Mikuláša, Prešov) a Martin Miško (ZŠ Kúpeľná, Prešov),

v III. kategórii Milan Pešta (Gym. Konšt. 2, Prešov), Pavol Gajdoš (Gym. JAR Prešov) a René Novyzedlák (Gymnázium Lipany).

Táto obľúbená vedomostná súťaž si udržiava svoju vysokú úroveň a stále má okruh svojich priaznivcov.

RNDr. Danica Jančušková

Vesmír očami detí 2012

Vesmír očami detí je **výtvarná súťaž**, ktorej vyhlasovateľom je Slovenská ústredná hvezdáreň v Hurbanove. Každoročne však prebiehajú okresné kolá tejto súťaže vo hvezdárňach a planetáriách na Slovensku. Tohtoročné vyhodnotenie okresného kola prebiehalo vo Hvezdárni a planetáriu v Prešove dňa 9. marca. Celkový počet prihlásených výtvarných prác z Prešova (Sabinova) a Popradu (Kežmarku a Bardejova) bol **649**, z toho Prešov a spádová oblasť - 375, Poprad a spádová oblasť - 150; ZUŠ PO a PP - 124 prác. Práce vyhodnocovala **odborná porota v zložení PhDr. E. Vološčuková PhD, Mgr. M. Kľučárová a PaedDr. P. Mastiľak**.

Porota skonštatovala, že úroveň prác je stabilná. Zároveň odporúčala väčšiu pestrosť vo využívaní výtvarných techník. Hlavne v prípade prvého stupňa naopak je nežiaduce, aby do prác zasahovali pedagógovia, čo v konečnom dôsledku dosť cítiť v hotovom „dielku“ žiaka. Chvályhodné však bolo pestré a rôznorodé zastúpenie výtvarných techník a možno tiež oceniť aj účasť abstraktných prác v súťaži. Zaujala aj dosť ojedinele sa objavujúca technika landart, ktorú porota odporúčala využívať vo výtvarných prácach aj ďalším školám.

Na záver by sme radi odporúčali pedagógom dbať na výber prác, hlavne, ak ide o práce, ktoré sú veľmi podobné, t.j. tá istá škola, tá istá téma.

Možno tiež skonštatovať, že tento ročník bol veľmi kvalitný a plodný. Do budúcnosti privítame ešte väčší počet škôl, ktoré by sa zapojili do tejto súťaže.

Podrobnejšie hodnotenie, vyhodnotenie najlepších prác a virtuálnu výstavu prác postupujúcich do celoslovenského kola si môžete nájsť na našej webovej stránke www.astropresov.sk.

Renáta Kolivošková

Prechod Venuše pred slnečným diskom 6. júna 2012

Tohto roku máme možnosť pozorovať ojedinelý úkaz na oblohe - prechod Venuše popred Slnko - posledný v tomto storočí. Posledný prechod v celej svojej dĺžke trvania sme mali možnosť pozorovať z nášho územia 8.6.2004. Dňa 8.12.2125 budú mať naši potomkovia

možnosť zhliaďnúť iba začiatok úkazu prechodu Venuše pred Slnkom.

Až **11.6.2247** nastane prechod viditeľný v celej dĺžke trvania pozorovateľný aj z územia Slovenska.

Už Johannes Kepler predpovedal prechod Venuše na 6.12.1631, no ako prvý ho pozoroval Jerremiah Horrocks 4.12.1639. V minulosti bolo pozorovanie prechodov Venuše pred Slnkom veľmi dôležité, nakoľko to bola jedna z možností ako určiť vzdialenosť Zeme od Slnka. Za pozorovaním tohto úkazu boli do sveta vysielané nákladné expedície. Za zmienku stojí úspešné pozorovanie nášho rodáka zo Štiavnických Baní Maximiliána Hella 3.6.1769 na ostrove Vardó.

Tohtoročný prechod bude v celom priebehu (**potrvá približne 6 h 40 min**) pozorovateľný len z Aljašky, severnej časti Kanady, Grónska, východnej časti Ázie a Austrálie.

Zo Slovenska bude pozorovateľná len **záverečná tretina úkazu** (niečo vyše dvoch hodín). Hneď pri východe Slnka nájdeme tmavý kotúčik Venuše vzdialený 5' od okraja slnečného disku. Uhlový priemer Venuše bude 58", teda asi 1/30 priemeru Slnka. Po dvojhodinovom putovaní až k okraju disku Slnka ho Venuša na dlhú dobu opustí.

V Prešove Slnko vychádza o 4.32 hod. LSEČ. Venuša bude putovať po slnečnom disku do 6.37 hod. LSEČ, kedy sa dotkne okraja Slnka. Práve v tejto fáze je možné v ďalekohľade zbadat' optický efekt tzv. čiernej kvapky, ktorý spôsobí, že okraje Venuše a Slnka sú dlhšiu dobu prepojené. Pri výstupe Venuše z okraja slnečného disku, za veľmi dobrých pozorovacích podmienok, môžeme v ďalekohľade zbadat' aj osvetlenú Venušinu atmosféru. **Slnko** sa bude v tom čase nachádzať vo výške **20° nad obzorom**.

Pri pozorovaní tohto úkazu je potrebné dbať na bezpečnostné opatrenia, aby nedošlo k nenávratnému poškodeniu zraku. Ľudia s dobrým zrakom pravdepodobnevidia Venušu ako malú bodku na Slnku aj voľným okom. Zrak si však treba chrániť kvalitným slnečným filtrom, ktorý dostatočne zoslabí slnečné svetlo (viac ako o 95 %) alebo tmavým zväračským filtrom (hustota 12 až 14). **Bežné slnečné okuliare rozhodne nestačia!** Tento úkaz najlepšie uvidíme v ďalekohľade, no ani tu nesmieme zabudnúť na použitie špeciálneho slnečného filtra.

Viac informácií nájdete na stránke www.astropresov.sk alebo na <http://venustransit2012.szaa.org>

Mgr. Roman Tomčík